

**Handläggare**  
Karin Bergsman  
Telefon: 08-508 25 033**Till**  
Socialnämnden

## **Yttrande över remissen ”Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet”**

### **Förvaltningens förslag till beslut**

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens yttrande som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart

Gillis Hammar  
FörvaltningschefLeif Fransson  
Administrativ chef

### **Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Stadsledningskontorets förslag till program är uppdelat i sex olika kapitel. Ett inledande kapitel som behandlar grundläggande förutsättningar för programmet, genomförande och förvaltning, lagar och regler och mutor och jäv. Därefter följer fyra huvudkapitel som utgår från stadens inriktningsmål, ett Stockholm som håller samman, ett klimatsmart Stockholm, ett ekonomiskt hållbart Stockholm och ett demokratiskt hållbart Stockholm.

Stadsledningskontoret har i budget för 2015 uppdrag att revidera nuvarande antidiskrimineringsklausul och har utformat ett förslag på klausul vilken är en skärpning av klausulen genom att bland

annat införa sanktioner i form av vite för de fall leverantören inte lever upp till sina åtaganden.

Kommunfullmäktige har vidare i budget för 2015 angett att staden, så långt lagstiftningen medger, ska ställa krav på meddelarfrihet för personal inom välfärdssektorn. Tillämpning av nuvarande klausul rekommenderas endast när staden upphandlar vård- och omsorgsentreprenader. Stadsledningskontoret föreslår att användningsområdet för klausulen utvidgas till att omfatta samtliga entreprenadupphandlingar som avser drift av verksamhet inom socialtjänsten.

Förvaltningen ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad, den skärpta antidiskrimineringsklausulen samt förtydligande av tillämpningen av krav på meddelarfrihet.

Förvaltningen vill särskilt uppmärksamma behovet av mallar och tillämpningsanvisningar till det nya programmet för upphandling och inköp. I stadens olika verksamheter behövs stort stöd att tillämpa det nya programmet för att säkerställa bra kvalitet i upphandlingarna samt se till att aktiv avtalsförvaltning planeras och genomförs.

## **Bakgrund**

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Stadsledningskontoret har i budget för 2015 uppdrag att skärpa nuvarande antidiskrimineringsklausul genom att ta fram ett nytt förslag på klausul.

Kommunfullmäktige har vidare i budget för 2015 angett att staden, så långt lagstiftningen medger, ska ställa krav på meddelarfrihet för personal inom välfärdssektorn.

## **Ärendets beredning**

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens administrativa avdelning. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 9 december 2015.

## Ärendet

Nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad  
Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Stadsledningskontorets förslag till program är uppdelat i sex olika kapitel. Ett inledande kapitel som behandlar grundläggande förutsättningar för programmet, genomförande och förvaltning, lagar och regler och mutor och jäv. Därefter följer fyra huvudkapitel som utgår från stadens inriktningsmål, ett Stockholm som håller samman, ett klimatsmart Stockholm, ett ekonomiskt hållbart Stockholm och ett demokratiskt hållbart Stockholm.

Vid upphandling ska staden säkerställa:

- kvalitet i verksamheten
- de anställdas villkor
- sociala krav på verksamheten och dess underleverantörer
- höga miljö- och klimatkrav
- verksamheternas bidrag till hållbar utveckling
- öppenhet avseende ekonomi och meddelarfrihet, samt
- stadens roll som innovativ beställare

Stadsledningskontorets förslag till skrivningar i programmet uttrycker en klar ambition om att leverantörer till staden inte ska få konkurrensfördelar genom t.ex. oseriös verksamhet, oetiskt producerade varor, bristande kvalitet i upphandlade verksamheter, sämre arbetsmiljö eller dåliga anställningsvillkor för sina anställda. Så långt det är möjligt och ändamålsenligt ska staden ställa krav i upphandlingar som motverkar detta. Vidare föreslås att staden bland annat ska arbeta aktivt genom att i upphandling verka för att personer utanför arbetsmarknaden kommer i sysselsättning.

Enligt stadsledningskontoret är det viktigt att skrivningen i programmet för upphandling och inköp uttrycker en klar ambition, men samtidigt är öppen för bedömningar som behöver göras i det enskilda fallet och för att tillämpning av dessa krav kan komma att förändras och utvecklas över tid. Olika former av sociala-, demokratiska- och miljö- och klimatomfattiga hänsyn måste anpassas och motiveras i förhållande till den vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas. När krav ställs i en upphandling måste det även säkerställas att det sker i enlighet med gällande lagstiftning. Krav och kriterier måste vara möjliga att kontrollera och följa upp. De får inte heller vara godtyckliga eller uppenbart osakliga.

Utgångspunkten för förslaget till nytt program för upphandling och inköp är att kvaliteten i verksamheterna ska stärkas och att de anställdas rättigheter värnas.

### **Skärpt antidiskrimineringsklausul**

Stadsledningskontoret har i budget för 2015 uppdrag att revidera nuvarande antidiskrimineringsklausul och har utformat ett förslag på klausul vilken är en skärpning av klausulen genom att bland annat införa sanktioner i form av vite för de fall leverantören inte lever upp till sina åtaganden.

Avsikten med en antidiskrimineringsklausul är att främja efterlevnad av antidiskrimineringslagstiftning och värna om principen om alla människors lika värde och rätt att bli behandlade på lika villkor. Detta uppnås genom att efterlevnaden av antidiskrimineringslagstiftningen görs till en avtalsfråga med sanktionsmöjligheter om avtalets villkor inte följs.

De upphandlingar som kan vara aktuella för antidiskrimineringsklausuler är tjänster samt byggnads- och anläggningsarbete som utförs i Sverige.

Om en underleverantör är verksam i Sverige är stadsledningskontorets förslag att leverantören ska ålägga underleverantören samma skyldigheter under förutsättning att denne utför en väsentlig del av kontraktet.

### **Krav på meddelarfrihet**

Kommunfullmäktige har vidare i budget för 2015 angett att staden, så långt lagstiftningen medger, ska ställa krav på meddelarfrihet för personal inom välfärdssektorn.

Eftersom det inte finns stöd i lagstiftningen så ger avtalat meddelarskydd inte privatanställda samma skydd som offentliganställda.

Stadens klausul om meddelarfrihet innebär att stadens entreprenörer ska erbjuda sina anställda meddelarfrihet i den utsträckning som följer av klausulen. Det som avser affärsförhållande omfattas inte av klausulen om det kan skada leverantören att uppgiften lämnas ut. Om ett privat företag inte följer avtalsvillkoret är det ett avtalsbrott, vilket kan leda till avtalsrättsliga sanktioner. Det som är viktigt att

ha i åtanke är att avtalsvillkoret i sig inte ger den anställda något skydd mot arbetsrättsliga åtgärder.

Tillämpning av nuvarande klausul rekommenderas endast när staden upphandlar vård- och omsorgsrenhållningar. Stadsledningskontoret föreslår att användningsområdet för klausulen utvidgas till att omfatta samtliga entreprenadupphandlingar som avser drift av verksamhet inom socialtjänsten.

Klausulen föreslås endast användas när staden upphandlar hela verksamheter på entreprenad och inte i de fall då staden upphandlar enstaka platser, för exempelvis missbruksvård, äldreomsorg eller handikappomsorg, genom ramavtal. Vid denna typ av upphandlingar kan stadens avtal med entreprenören avse exempelvis 5 av 100 platser vilket medför svårigheter att begränsa meddelarfriheten att avse endast den del av verksamheten som omfattas av avtalet med staden.

Stadsledningskontoret ser inte anledning att ändra det nuvarande avtalsvillkorets formulering då den avtalade meddelarfriheten är så långt som man kan komma utan lagstöd.

Remisstiden går ut den 23 december 2015.

Ärendet har remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, revisionskontoret, socialnämnden, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, äldreomsorgsnämnden, överförmyndarnämnden, Stadshuset AB, Open Lab Stockholms handelskammare, LO-distriktet i Stockholms län, TCO-rådet i Stockholm, Svenskt näringsliv Stockholm, Byggmästarförbundet Stockholm, Naturskyddsförbundet Stockholm och Företagarna.

### **Förvaltningens synpunkter och förslag**

Förvaltningen ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad, den skärpta antidiskrimineringsklausulen samt förtydligande av tillämpningen av krav på meddelarfrihet.

Förvaltningen vill särskilt uppmärksamma behovet av mallar och tillämpningsanvisningar till det nya programmet för upphandling

och inköp. I stadens olika verksamheter behövs stort stöd att tillämpa det nya programmet för att säkerställa bra kvalitet i upphandlingarna samt se till att aktiv avtalsförvaltning planeras och genomförs.

**Bilagor**

1. Remissen ”Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet”: Dnr 170-850/2015.